

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/73/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117223577
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexandra Hanusová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1117223577.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Alexandry Hanusovej a sudcov JUDr. Romana Bolebrucha a Mgr. Patricie Skotnickej v spore žalobcu: T. F. L., E..L., K.: XX XXX XXX, Q. XX, Ž. proti žalovaným: X/ C. F., W.. XX.X.XXXX E. X/ E. F., W.. X.XX.XXXX, I. F. F. XXXX/XX, F., o zaplatenie 10.735,18 eura s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č.k. 11Csp/58/2017-70 z 24.9.2018 v spojení s opravným uznesením č.k. 11Csp/58/2017-139 z 3.12.2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súd prvej inštancie v zamietajúcom výroku a v súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a v e c v r a c i a n a ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom pre uznanie nároku, že žalovaní 1/ a 2/ uznávajú uplatnený nárok žalobcu na zaplatenie 10.735,18 eura, spolu s 5 % úrokom z omeškania od 25.8.2017 do zaplatenia, vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručanou súdu 18.9.2017 domáhal úhrady istiny pôžičky 10.735,18 eura spolu s príslušenstvom, ktoré tvorí úrok 286,75 eura, úrok z omeškania 4,25 eura, úrok 7,90% ročne z nesplatennej istiny 10.735,18 eura od 25.8.2017 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z nesplatennej istiny 10.735,18 eura od 25.8.2017 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z nezaplatených úrokov 286,75 eura od 25.8.2017 do zaplatenia a nezaplatené poplatky za poistenie 8 eur. Tento nárok si žalobca uplatňoval z úverovej zmluvy č. XXXXXX uzavretej 12.8.2014, na základe ktorej poskytol žalovaným finančné prostriedky 13.500 eur, k čomu uviedol, že pred poskytnutím úveru si overil v zmysle ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) bonitu žalovaných.

2. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že sporové medzi sebou uzatvorili 12.8.2014 zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX na sumu 13.500 eur s dohodnutou úrokovou sadzbou 7,9 %, ktorý mali žalovaní splácať v 120 mesačných anuitných splátkach po 163,13 eura vždy do 20. dňa v mesiaci od 20.8.2014. V zmluve bola určená ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) 9,63%, priemerná výška RPMN ku dňu podpisu úverovej zmluvy bola 11,89%. Celková suma, ktorú mali žalovaní splatiť bola 20.250 eur, úrok z omeškania bol dohodnutý na 5%. Listom z 21.6.2017 žalobca opakovane vyzval žalovaných na uhradenie dlhu a listom z 24.8.2017 na predčasné splatenie úveru. Vzhľadom na to, že žalovaní na pojednávaní dňa 24.9.2018 uznali nárok žalobcu, súd v tejto časti (istina a 5 % úrok z omeškania od 25.8.2017 do zaplatenia) rozhodol rozsudkom pre uznanie nároku podľa ustanovenia § 282 a § 283 CSP.

3. V zvyšnej časti súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok posudzoval podľa ustanovení § 1 ods. 2, § 2 písm. d), § 7 ods. 1, § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z., § 3 ods. 1, § 514 ods. 1 a ods. 2

Občianskeho zákonníka a na pojednávaní oboznámil strany s jeho právnym posúdením uplatneného úroku z omeškania a ďalšieho príslušenstva. Zamietnutie žaloby v časti príslušenstva odôvodnil tak, že aj keď v čase uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere dňa ustanovenie § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. neobsahovalo sankciu bezúročnosti úveru pre porušenie povinnosti dodávateľa skúmať bonitu klienta, k takému záveru možno dospieť aj aplikáciou ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že cieľom úpravy v ustanoveniach § 7 ako aj § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. je, aby veriteľ pri posudzovaní úverovej schopnosti klienta bral na zreteľ existujúcu situáciu klienta, najmä jeho príjmy a výdavky, z ktorých je schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii.

4. Súd prvej inštancie dospel k presvedčeniu, že v prejednávacom prípade žalobca, či už úmyselne alebo z nebanlivosti, svojím konaním hrubo odporujúcim odbornej starostlivosti zvýšil zadlženosť žalovaných, čo je podľa neho konaním odporujúcim dobrým mravom, a preto žalobcovi nemôže patriť odmena vo forme úrokov. Zo strany žalobcu neskúmaním bonity išlo o hazardovanie s finančnými prostriedkami. Podľa súdu sú žalovaní za tejto situácie povinní z prejednávaneho úverového vzťahu vrátiť žalobcovi iba istinu so zákonným úrokom a nie rôzne zmluvne dohodnuté úroky; neskúmanie bonity žiadateľa o úver veriteľom je pritom dôvodom pre nemožnosť predčasného zosplatnenia úveru.

5. S poukazom na bod 26. preambuly smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, rozsudok Súdneho dvora EÚ z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190) považoval za plne opodstatnené vyžadovať v súdnom konaní preukázanie skúmania bonity klienta žalobcom. Pokiaľ si žalobca v spore uplatňoval právo na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, bolo potrebné vyhodnotiť, či pri uzatvorení zmluvy boli splnené všetky povinnosti a podmienky, ktoré na tieto zmluvné vzťahy kladie právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa. Bolo na žalobcovi, aby preukázal, že bonitu žalovaných náležite skúmal, teda že si splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. S podanou žalobou mal možnosť uviesť dôkazy o skúmaní bonity žalovaných, žiadne dôkazy o skúmaní bonity žalovaných však súdu nenavrhol vykonať, len stroho konštatoval, že túto povinnosť si splnil. Aj v prípade, ak by žalobca zisťoval príjem žalovaného pred vstupom do zmluvného vzťahu, uvedené samo o sebe nemožno považovať za náležité splnenie povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. Ak neskúmal aj iné aspekty, napr. zadlženosť, vyživovaciu povinnosť, mesačné výdavky žalovaného a pod., nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalovaného, potrebnej pre posúdenie jeho schopnosti splácať dlh zo zmluvy. Za daného stavu dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal splnenie povinnosti uloženej mu ustanovením § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., pričom pre účely posúdenia splnenia tejto povinnosti nepovažoval za podstatné aká bola reálna finančná, majetková a sociálna situácia spotrebiteľa, ale akým spôsobom dodávateľ (žalobca) pristupoval k zisťovaniu a hodnoteniu bonity klienta. Súd prvej inštancie poukázal aj na závery uvedené Krajským súdom v Prešove v rozhodnutí sp. zn. 6Co/171/2016, že "dôsledkom podcenenia bonity je neposkytnutie ochrany veriteľovi, ktorý s hrubou nebanlivosťou poruší povinnosť s odbornou starostlivosťou posúdiť bonitu spotrebiteľa. Odvolací súd uvádza, že v tomto smere § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. vôbec nepôsobí odradzujúco, preto je dôvodné aplikovať ustanovenie generálneho zákona - Občianskeho zákonníka, a to § 3 ods. 1 o odmietnutí ochrany pri tak závažnom porušení povinnosti veriteľa na finančnom trhu. Poskytovanie úverov a pôžičiek je veľmi vážnym predmetom podnikateľskej činnosti, pretože pri tomto nejde o odplatu platenú v hotovosti, ale o odloženú platbu bez toho, aby bolo zrejmé, čo postretne dlžníka po uzavretí zmluvy. Ak je takáto agenda obzvlášť sledovaná z dôvodu neistých pomerov, ktoré môžu nastať po poskytnutí úveru, potom musia existovať prísne nároky na vyžadovanie povinnosti konať s odbornou starostlivosťou a vyhodnotiť bonitu spotrebiteľa, keďže na rozdiel od neistých okolností po uzatvorení zmluvy je stav spotrebiteľa z pohľadu jeho osobných majetkových pomerov v čase kontraktácie spoznatelný. Ak Súdny dvor uznal ako odradzujúcu sankciu nepriznanie úrokov pri nezodpovednom prístupe dodávateľa na finančnom trhu pre porušenie konať s odbornou starostlivosťou, potom je podľa názoru odvolacieho súdu úplne eurokonformné aplikovať § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a porušenie závažnej povinnosti veriteľa považovať za odporujúce morálke."

6. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žalobca má právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti zamietajúcej časti rozsudku podal odvolanie žalobca, ktorý žiadal v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe vyhovieť aj v tejto časti. Odvolanie odôvodnil tým, že rozhodnutie

súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Mal za to, že pokiaľ súd dospel k záveru, že v žalobnom návrhu iba stroho konštatoval, že si splnil svoju zákonnú povinnosť skúmať bonitu žalovaných pred poskytnutím úveru, ale nepredložil o tom žiadne dôkazy, teda považoval žalobný návrh v uvedenom smere za neúplný, mal ho vyzvať na doplnenie/opravu žaloby za účelom predloženia potrebných dôkazov. Ak súd prvej inštancie rozhodol o nezrozumiteľnom návrhu na začatie konania a jeho rozhodnutiu nepredchádzala činnosť smerujúca k odstráneniu neúplnosti návrhu na začatie konania žalobcom uplatňovaných nárokov, hoci bol k takejto činnosti povinný, súd takýmto postupom, ktorý predchádzal vydaniu rozsudku, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Ide o vady konania uvedené v ustanovení § 365 ods. 1 písm. b) CSP, ktoré sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky zaručuje okrem zákonov aj článok 46 a nasledujúcich Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Za porušenie tohto práva treba považovať aj rozhodnutie súdu vo veci samej bez úplného a určitého návrhu na začatie konania, ak pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky, pretože takýmto rozhodnutím bolo žalobcovi v konaní odopreté právo na ochranu jeho oprávneného nároku, uplatneného návrhom na začatie konania (uznesenie Krajského súdu v Žiline z 27.6.2017 č. k. 11Co/33/2017-53, uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 18.1.2018 č. k. 5Co/262/2017, uznesenie Krajského súdu v Prešove z 22.3.2018 č. k. 11Co/7/2018-99, Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26.7.2018 č. k. 43Co/25/2018-257, uznesenie Krajského súdu v Trnave z 29.6.2018 č. k. 11Co/57/2017, uznesenie Krajského súdu v Nitre z 4.7.2018 č. k. 5Co/262/2017-82). V odvolaní žalobca uviedol, že pri zisťovaní bonity spotrebiteľov neporušil povinnosť konať s odbornou starostlivosťou a už vôbec sa nedopustil hrubého porušenia povinností vyplývajúcich z ustanovenia § 11 ods. 2 zák. č. 129/2010 účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy.

8. Žalobca uviedol, že ako banka splnil povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., pri posudzovaní bonity žalovaných bral do úvahy údaje zo Spoločného registra bankových informácií (SRBI), údaje uvedené v žiadosti o úver a kreditné obraty na účte žalovaného. Reporty zo SRBI - report Analytic, report standard, report subject, žiadosť o poskytnutie úveru a výpisy z účtu preukazujúce debetné a kreditné obraty na účte v čase podania žiadosti o spotrebný úver priložil k odvolaniu. Podľa ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. bol pri posudzovaní schopnosti žalovaných splácať úver povinný zohľadniť najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru, čo dodržal. Zdôraznil, že na to, aby bolo možné úver vyhlásiť za bezúročný a bezpoplatkový, musel by hrubo porušiť svoje povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z.. Za takéto hrubé porušenie uvedených povinností sa v zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov. Z predložených dôkazov je však podľa neho zrejmé, že podmienka hrubého porušenia povinností nebola naplnená, nakoľko v žiadnom prípade neposudzoval schopnosť žalovaných splácať úver bez akýchkoľvek údajov o jeho príjmoch, výdavkoch či rodinnom stave a bez nahliadnutia do príslušnej databázy.

9. Žalovaní sa k odvolaniu nevyjadrili.

10. Odvolací súd, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 CSP) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že v napadnutej časti je potrebné rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

11. Podľa ustanovenia § 150 ods. 1 CSP strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu.

12. Podľa ustanovenia § 151 ods. 1 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné.

13. Podľa ustanovenia § 186 ods. 2 CSP súd vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti. Na zmeny v tvrdeniach o skutočnostiach, na ktorých sa strany dohodli, súd neprihliada.

14. Civilný sporový poriadok (CSP) je založený na princípe formálnej pravdy. Formálnou pravdou sa rozumie stav, kedy súd pri rozhodovaní takmer výlučne vychádza z dôkazov, ktoré navrhli strany sporu (s výnimkami stanovenými § 185 ods. 2 a ods. 3 CSP). Princíp formálnej pravdy plne vyjadruje aj ustanovenie § 186 ods. 2 veta prvá CSP, podľa ktorého súd vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti. Súd teda nemusí vykonávať dokazovanie ohľadom skutočností (skutkových tvrdení), ktoré medzi stranami nie sú sporné, a môže ich bez dokazovania zobrať za základ svojho rozhodnutia. Skutkové tvrdenia pritom možno považovať za nesporné v tom prípade, ak sa strana ku skutkovým tvrdeniam protistrany vôbec nevyjadrila, prípadne ich nepoprela účinným spôsobom (§ 151 CSP). Limitom tohto prístupu je existencia dôvodnej pochybnosti o pravdivosti nesporných skutkových tvrdení; inými slovami, ak má súd dôvodné pochybnosti o pravdivosti nesporných skutkových tvrdení, až vtedy vykonáva dokazovanie (na návrh strán a plne v súlade s ustanovením § 185 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná).

15. Z obsahu spisu v danej veci vyplynulo, že žalobca v žalobe okrem iného uviedol skutkové tvrdenie, že pred poskytnutím úveru bola overená bonita žalovaných, žalovaným bola žaloba s prílohami doručená 23.2.2018 (č.l. 57), žalovaní sa k žalobe nevyjadrili a skutkové tvrdenia obsiahnuté v žalobe nepopreli a ani nespochybnili, a to ani na pojednávaní dňa 24.9.2018. Do úvahy tak prichádzala aplikácia právnej domnienky uvedenej v ustanovení § 151 ods. 1 CSP, t.j. že tvrdenia uvedené žalobcom v žalobe je potrebné považovať za nesporné a z týchto pri meritórnom rozhodovaní vychádzať. Pokiaľ súd prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu, že žalobca nepreukázal, že pred uzavretím zmluvy skúmal schopnosť žalovaných splácať úver, nepostupoval správne, pretože táto skutočnosť bola medzi stranami nesporná; dokazovanie ohľadom tejto skutočnosti preto nebolo potrebné a zamietnutie žaloby nemohlo byť založené na neunesení dôkazného bremena žalobcom. Žalobca uviedol o skutočnosti, podľa súdu podstatnej pre rozhodnutie, určité skutkové tvrdenie, žalovaní ju nepopreli a za spornú ju považoval iba rozhodujúci súd (§ 186 ods. 2 CSP). Ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca nepreukázal, že skúmal schopnosť žalovaných splácať úver, prichádzala do úvahy aplikácia ustanovenia § 129 ods. 1 CSP. Podľa tohto ustanovenia platí, že ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. Súd prvej inštancie tak mal žalobcu vyzvať, aby doplnil žalobu o uvedenie skutočnosti preukazujúcej preskúmanie schopnosti žalovaných splácať úver, ak táto skutočnosť nebola z podanej žaloby zrejmalá.

16. Pretože súd prvej inštancie pri rozhodovaní o žalobcom uplatnenom nároku na poplatky a úroky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere vychádzal z nesprávnych skutkových záveroch, pre ktoré sa potom podstatou veci z hľadiska právne významných skutočností pre posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku nezaoberal, znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie pochybil v tom, že nezohľadnil medzi stranami sporu nesporné skutkové tvrdenie žalobcu, že skúmal schopnosť žalovaných splácať úver, vyžadovaného ustanovením § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., a nakoľko uvedený nedostatok nemožno napraviť ani v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a podľa ustanovenia § 391 ods. 1 CSP vrátil vec na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je v zmysle ustanovenia § 391 ods. 2 CSP viazaný. Zohľadní, že pokiaľ žalovaní účinne nepopreli, resp. nespochybnili skutkové tvrdenia žalobcu uvedené v žalobe, je potrebné z týchto podľa ustanovenia § 186 ods. 2 veta prvá CSP vychádzať (ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti). Ak súd prvej inštancie takúto pochybnosť má vyzve žalobcu, aby doplnil žalobu o uvedenie skutočnosti, z ktorej by vyplývalo splnenie predmetnej povinnosti. Súd prvej inštancie následne vyhodnotí zistený skutkový stav potrebný pre rozhodnutie a po opätovnom rozhodnutí sporu závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 220 ods. 2 CSP, v ktorom uvedie či boli žalobcom splnené povinnosti vyplývajúce z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., a v prípade ak nie, posúdi následky podľa ustanovenia § 11 ods. 2 tohto zákona.

17. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).